

เทศน์เช้า วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันเฉลิมฯ นะ วันนี้วันเฉลิมพระชนมพรรษา เราเกิดร่วมกับมหาบุรุษ เราเกิดร่วมกับคนดี ในมงคลสูตรนะ การอยู่กับคนพาล บัณฑิตนี้ทุกข์มากเลย พวกเรานี้จะทุกข์มาก ทุกข์ตรงไหนรู้ไหม ทุกข์เพราะอยู่ใกล้คนพาล คนพาลนี้จะหาเรื่องให้เราทุกข์ยากตลอดไปนะ เวลามงคล ๓๘ ประการ อเสวนา จ พาลานํ อเสวนาคือไม่ควรเสวนา ไม่ควรอยู่ร่วม ไม่ควรไปยุ่งกับเขาเลยคนพาลนี้

แต่มันก็ห้ามไม่ได้เพราะอะไร? เพราะกรรมพาเกิดไง เราเลือกไม่ได้ การเกิดนี้เลือกไม่ได้ นะ คนตายก็ไม่ว่าขนาดไหน วันตายตอนไหน นี่การเกิดเราเลือกไม่ได้ ฉะนั้นเกิดมาเจอคนพาลนี่เป็นความทุกข์อย่างยิ่ง แล้วพอมีกรรมร่วมกันก็ต้องอยู่กันไปจนกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการณ์นั้นไป เพราะอะไร? เพราะเป็นวาระ เพราะเป็นชาติของมนุษย์ไง เป็นชาติของวาระต่าง ๆ หรือว่าคนพาลคนนั้นเขากลับใจได้

เพราะความพาล พาลนอกพาลในนะ พาลนอกเราเห็นแต่พาลจากข้างนอก แล้วเวลาเกิดร่วมกับคนดี คุณดี เวลาตอนนี้ อย่างวันนี้วันเฉลิมพระชนมพรรษา กษัตริย์เป็นผู้ปกครองที่ให้ผลประโยชน์มาก เรามองกันเฉพาะเรื่องรูปธรรมนะ คือว่าสังคมร่มเย็นเป็นสุขนี้เราพอใจมาก หลวงปู่มั่นบอกไว้ว่า “ชาติไหนไม่มีกษัตริย์” เห็นไหม กษัตริย์ การปกครอง ศาสนูปถัมภก ขอยกพุทธศาสนา พุทธศาสนาอยู่ที่ไหนล่ะ?

การศาสนา ศาสนานี้มันเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงน้ำใจนะ แบบการก่อสร้างต่าง ๆ เห็นไหม เรามีทุกอย่างพร้อมเลย เราไม่มีน้ำประสานขึ้นมา เราประกอบสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นบ้านเรือนไม่ได้ การประสานน้ำใจ มันเป็นเรื่องของนามธรรม เรื่องนามธรรมนี้ความเห็นร่วม ถ้าเราเห็นดีด้วย เห็นเป็นประโยชน์กับเราด้วย เราจะมีความร่วมมือ ร่วมมือมาจากใจนะ ถ้าความคิดเห็นร่วมกัน ความเจตนาเหมือนกัน

เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วออกบวช เห็นใหม่ ทิฏฐิเสมอกัน อยู่มีความร่มเย็นเป็นสุขมาก ทิฏฐิคือความเห็นคล้าย ๆ กัน ถ้าความเห็นขัดแย้งกัน มันขัดแย้งกันมาจากในใจ พอขัดแย้งมาจากในใจ ความคิดเกิดขึ้นมา การกระทำจะเกิดขึ้นมาแล้ว นี่ความคิดสำคัญมาก แต่ถ้าเรามีความเห็นร่วมกัน ทิฏฐิเสมอกัน จะมีความสุข เห็นใหม่ นี่พาลภายในใจ

ถ้าพาลภายในใจ ความขัดแย้งของใจ ใจมันขัดแย้ง ใจมันโต้แย้งนะ เราไปมองแต่ว่าเรื่องข้างนอก นี่ศาสนาสอนเข้ามาตรงนี้ ศาสนาสอนตั้งแต่เด็ก ๆ เลย ให้เรื่องของการทำงาน การเสียดละ ถ้าเด็ก ๆ มามันเจ้องานกันสังคมจะร่มเย็นเป็นสุขมาก เอาของมาวางไว้แล้วมันแย้งชิงกัน เห็นใหม่ เด็กมันเล่นกัน มันร้องไห้กัน เพราะอะไร? นี่การสละ สละแล้วมันก็ไม่ไปแก่งแย่งกัน สังคมนั้นก็มีความร่มเย็นเป็นสุขส่วนหนึ่ง นี่เรื่องของทาน

ศาสนาสอนแต่เรื่องสภาคกรรม กรรมของสังคม สังคมร่วมกันสภาวะแบบนี้ เราเสียดละ แต่ถ้าทางเป็นกิเลส มันเสียดละไม่ได้ เสียดศักดิ์ศรี มนุษย์ด้วยกันนี้เสียดศักดิ์ศรี มันทำให้เราเสียดศักดิ์ศรี เราจับไม่ได้ ไอ้อย่างนี้เป็นความคิดนะ แต่ถ้าเราให้เขา เราเสียดละของเราได้เพราะอะไร เราชนะ ๒ ต่อ ต่อหนึ่งคือชนะใจเราเองก่อน ใจเรานี้เราชนะใจของเรา เราเสียดละได้ แล้วเราถึงเสียดละจากวัตถุข้างนอก มันเท่ากับตัดแปลงกิเลสเรานะ เพราะกิเลสเรามันมีทิฏฐิ มันมีศักดิ์ศรีขึ้นมา แล้วมันก็จะออกไปข้างนอก แต่การเสียดละอย่างนี้มันฝึกลงใจของเราไป สองต่อ หมายถึงว่า

๑. เราไม่เป็นตัวปัญหาขึ้นมาให้สังคมมีความเดือดร้อน
๒. ทำให้หัวใจเรานี้ร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา

ร่มเย็นเป็นสุขเพราะอะไร? เพราะมันเห็นประโยชน์ใจ ถ้าเราโต้แย้งไปมันมีปัญหาขึ้นมา ถ้าเราไม่โต้แย้งไป มันไม่มีปัญหา นี่เรื่องของทาน

เรื่องของศีล ผู้ที่ไปวัดไปวา กัน ไปปฏิบัติกัน เห็นใหม่ เป็นระเบียบนะ เป็นพิธีกรรมนะ เห็นนกกระยางใหม่ นกกระยางตัวมันสีขาวปลอดเลยนะ มันไปอยู่กลางทุ่งนา กัน มันไปเก็บปลา เป็น ๆ กิน เราจะปฏิบัติกันแค่พิธีกรรมหรือ? ต้องนุ่งขาวห่มขาว ต้องสภาวะแบบนั้น แต่หัวใจมันเอาอยู่ไหมล่ะ? ถ้ามันเอาใจอยู่นะ คุณนกกระยางสิ แล้วคู่อีแร้งสิ อีแร้งมันสกปรกนะ แต่มันไม่กินเลยของที่มีชีวิต

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจเรากลือศีล มันเป็นศีลจากภายใน ไม่ใช่รูปแบบนะ นี่ถือศีลกัน ๆ ศีลแต่ปาก! หัวใจเป็นศีลไหม? ถ้าหัวใจเป็นศีลนะอยู่ที่ไหนมันก็เป็นศีล ถ้าศีลเกิดขึ้นมานะ ทาน ศีล แล้วภาวนาล่ะ? ภาวนานี้ ใจมันจะเกิดตรงนี้ ถ้าภาวนา มันต้องเป็นปัญญาที่ว่าเป็นปัญญา ๆ

เวลาศาสนาพุทธนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “คนจะล่วงทุกข์ด้วยความเพียร” เราจะชำระกิเลสด้วยปัญญา เราว่าเราใช้ปัญญา เราไม่เข้าใจเลยว่าปัญญาของเรานี่กิเลสพาใช้ ปัญญาของเราที่ภูมิมานะของเราพาใช้ ธรรมะที่ประพฤติปฏิบัติกันนี้ ธรรมะของเรา อ่านธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วเอาใจเราบวกเข้าไปว่าของกู ๆ ต้องเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างอื่นผิดหมด ถ้าของกู...ถูก ของกู...ถูก

ไม่ใช่!

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” สมควรแก่ธรรมคือสภาวะธรรมมันเป็นความจริง ไม่ใช่สมควรแก่กิเลสเรา เราประพฤติปฏิบัตินี้สมควรแก่กิเลสเรา ปัญญาของเราปัญญาสภาวะแบบนั้น แล้วปัญญาโต้แย้งของเรา ปัญญาที่มาขัดแย้งกับเราเป็นไปไม่ได้ อย่างนี้เป็นชำระกิเลสไม่ได้ กาย เวทนา จิต ธรรม การพิจารณากายอย่างหนึ่ง การพิจารณาเวทนาอย่างหนึ่ง การพิจารณาจิตอย่างหนึ่ง การพิจารณาธรรม ธรรมารมณฺ์ ธรรมที่กระทบอย่างหนึ่ง เห็นไหม สติปัญญา ๔

สติปัญญา ๔ คือเป้าหมาย ๔ อย่าง แล้วเวลามันใช้ปัญญาแต่ละอย่างออกไปนี้ มันจะไม่เหมือนกัน มันไม่เหมือนกันนะ มันไม่เหมือนกันหมายถึงว่าวิธีการไม่เหมือนกัน เช่น เราทานอาหาร อาหารแต่ละพื้นภูมิภาคของเราก็ไม่เหมือนกันแล้ว แล้วอาหารของโลกนี้ก็ไม่เหมือนกัน แต่ผลสุดท้ายของการกินอาหารเพื่ออะไร? เพื่อการเลี้ยงชีวิตใช่ไหม เพื่อร่างกายเราใช่ไหม ถ้าร่างกายเราได้อาหารที่ไม่เป็นโทษเป็นภัยกับร่างกายของเรา ร่างกายเราจะดำรงชีวิตได้

หัวใจก็เหมือนกัน ถ้ามันได้อาหาร ได้ธรรมะสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรมโดยที่ไม่บวกกิเลสของเราเข้าไป ถ้ามันไม่สมควรแก่ธรรม มันบวกกิเลสของเราเข้าไปหมายถึงว่าอาหารนั้นมันมีสารพิษ อาหารนั้นมันมีสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับร่างกายนั้นเข้าไป ทำเท่าไร ๆ มันก็ไม่สมแก่ธรรม นี่ไง ถึงบอกว่านี่ปัญญาของใคร ว่าเป็นปัญญา ๆ ปัญญาภิเลสพาใช้

แต่ถ้ามันเป็นความสมคูลของมัน ปัญญามันจะเป็นสาธารณะ ปัญญามันเป็นสากล เป็นสากลก็มีสัมมาสมาธิรองรับ ถ้ามีสัมมาสมาธิรองรับเพราะถ้ามันมีตัวตนของเรา สมาธิเกิดไม่ได้

สมาธิของเรา เพราะเราเวลานั่งสมาธิเราอยากได้สมาธิ เพราะมีเรา ๆ เหมือนกับเราทำความสะอาดทุกอย่างหมดเลย แต่เรานี้เป็นตัวขี้ถ่ายของสกปรกเคลื่อนกลาดไปบริเวณข้าง ๆ ตัวเราหมดเลย เพราะการเหวี่ยงโคลไคลย้อยออกมาจากเราใช้ใหม่ ถ้ามีเราขึ้นมามันสะอาดไม่ได้

ถ้ามีสมาธิขึ้นมา ตัวคนนี่มันต้องสงบตัวลง ถ้าสงบตัวลงเป็นสัมมาสมาธิ เป็นมิจฉาสมาธิ ถ้าเป็นมิจฉาสมาธิ นิฉาน โลภีหิ เหาะเหินเดินป่า เขาว่าเขาคืนเดินกันนัก เข้าสมาบัติ เข้านิโรธ อันนั้นเป็นมิจฉาสมาธิ เพราะมันเป็นสมาธิส่งออก มันไม่สมาธิย้อนกลับ ถ้าสมาธิย้อนกลับมันจะเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือสมาธิที่ตั้งมั่น เอกัคคตารมณํ จิตตั้งมั่นแล้วมีสติพร้อมอยู่ตลอดเวลา ต้องรู้ตัวตลอดเวลา เพราะเป็นสติ มหาสติ เป็นสติอัตโนมัตติ

สติมันจะฝึกฝนขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป แล้วมันจะรู้ตัวตนของมันตลอดเวลา แล้วปัญญาเกิดขึ้นมานี้ ปัญญาอย่างนี้ไม่มีกิเลสบวก ไม่มีตัวตนไปบวก ไม่มีสารเจือปน ไม่มีสารพิษ ถ้าเป็นสารพิษ นี้ “ธรรมะของกู ธรรมะของกู” ถ้าเป็นสัจจะความจริงเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมที่มีอยู่โดยดั้งเดิม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ธรรมนี้มีอยู่แล้ว” แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี้ธรรมก็มีอยู่ดั้งเดิม ปัญญาที่มันเป็นสากล มันเกิดขึ้นได้จากที่ที่เราซื่อสัตย์กับตนเองไง ซื่อสัตย์กับตัวเราเอง เราไม่เอาความเห็นความต้องการของเราบวกเข้าไป “ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้” ไม่ได้! มันจะเกิดโดยสังขารของมัน เกิดจากสังขารแล้วเราเป็นผู้รู้ พอเป็นผู้รู้ มันก็รู้แจ้ง รู้แจ้งจากใจ รู้แจ้งจากภายในเข้ามา นี้ปัญญาอย่างนี้ปัญญาศาสนา แต่ก็เหมือนกับว่านกระชายไง แต่งชูดขาว กินปลาสด ๆ แล้วก็ปฏิบัติธรรม

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสเต็มหัว ความเห็นโต้แย้งกับธรรมทั้งหมด ไม่สมควรแก่ธรรมเลย แล้วบอกเป็นธรรมะ ๆ ปฏิบัติธรรมกัน มันถึงไม่ได้ธรรมกัน มันถึงว่าเอาชนะตัวเองไม่ได้ เอาชนะกิเลสไม่ได้ไง เวลาแสดงออกไปมันก็แสดงออกไปโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

ถ้าเป็นธรรมนะ อยากรู้อันไหนก็เป็นธรรม นี้เกิดร่วมกับคนดี เกิดร่วมกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันเฉลิมพระชนมพรรษา เห็นไหม ทำบุญจากภายนอก ใครเป็นคนทำ? ใจเป็นคนทำ ใครเป็นคนรับ? ใจเป็นคนรับ แล้วเรารับขึ้นมาเป็นของเรา แล้วปัญญาเกิดขึ้นมาจากเรา ทำเพื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย เพื่อถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือนะสังฆิก เวลาวันพระวันเจ้าถือนะสังฆิกเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เพื่อใจเรา เพราะใจเราถ้าเข้าถึงพุทธะ เข้าถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมอยู่ที่ใจ

ความดีก็รวมอยู่ที่ใจเรา ทุกอย่างลงที่ใจเรา ถ้าใจเป็นคนดีหมด ความเห็นตรงกันหมด สังคมร่มเย็นเป็นสุขมาก กิริยาท่าทางการเข้าไปโดยปัญญา โดยสติปัญญานั้น อันนั้นเป็นกิริยา ไม่เป็นความสำคัญ ความสำคัญจึงต้องเข้าไปหาหมายให้ได้จริง แล้วเราจะมีความสุขจริงใจ

นี่มันเป็นโอกาสนะ เพราะถ้าสังคมร่มเย็นเป็นสุข สังคมไม่มีการโต้แย้ง สมณะชีพราหมณ์ ก็มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ สังคมถ้ามีการโต้แย้ง สังคมมีปัญหา สมณะชีพราหมณ์จะไม่มีโอกาสปฏิบัติ แต่โอกาสนี้เป็น โอกาสทองของเราแล้ว

ดูรอบข้างประเทศไทยสิ สังคมไหนบ้างที่เขามีร่มเย็นเป็นสุขเหมือนสังคมเรา แล้วเราก็ประมาณกับชีวิต เราประมาณทุกอย่างเลย ประมาณกับลมหายใจเข้าลมหายใจออก ไม่เคยสนใจ หัวใจของตัวเองเลย ไปดูแต่ความเจริญของโลกใบ ถ้าจับโอกาสของเรา ถ้ามีสตินะ เราทำถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็จะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ใจเรา อยู่ที่นี่ อยู่กลางหัวใจ อยู่กลางอกนี้ ไม่ต้องไปหาที่ไหนเลย สุขก็อยู่ที่นี่ ทุกอย่างอยู่ที่นี่ แต่เราหากันไม่ได้ เราตะครุบเงาใจ เราเป็นนกกระยางแต่งชุดขาว ๆ กันอย่างนั้นละ เอวัง